

علاج پیری جمعیت ایران چیست؟

حرکت به سمت میان‌سالی و پیری در ایران سرعت گرفته است. در حال حاضر 7 درصد سالمند در ایران وجود دارد که پیش‌بینی می‌شود در ده سال آینده تعداد سالمندان به 15.5 میلیون نفر برسد.

حرکت به سمت میان‌سالی و پیری در ایران سرعت گرفته است. در حال حاضر 7 درصد سالمند در ایران وجود دارد که پیش‌بینی می‌شود در ده سال آینده تعداد سالمندان به 15.5 میلیون نفر برسد. سرعت سالمندی در ایران دوبرابر جوامع توسعه‌یافته است. افزایش جمعیت سالمندی در کشورهای در حال توسعه در طی 30 تا 40 سال رخ می‌دهد، درحالی که همین افزایش در کشورهای توسعه‌یافته در مدت زمان 100 تا 200 سال به وقوع می‌رسد.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از فرارو، بسیاری از مسئولان و کارشناسان با روندی که میان‌سالی در ایران طی می‌کند، معتقدند در سال‌های نه‌چندان دور با بحران میان‌سالی روبرو خواهیم شد. راه‌حل‌هایی که برای مواجهه‌نشدن با این بحران داده شده بیش از همه تشویق جمعیت جوان به زادوولد است. طرح‌های افزایش مرخصی زایمان، کاهش ساعت کاری زنان و... در راستای این راه‌حل‌ها تصویب شده‌اند.

سعید معیدفر جامعه‌شناس، استاد دانشگاه و عضو انجمن جامعه‌شناسی ایران- اما با انتقاد نسبت به تاکید بر افزایش جمعیت به عنوان راه‌حلی برای برون‌رفت از بحران میان‌سالی می‌گوید: تشویق به افزایش جمعیت، مشکل ما را حل نمی‌کند، بلکه تنها آن را به تعویق می‌اندازد و بار دیگر مشکلات را در آینده به جامعه بازخواهد گرداند.

این جامعه‌شناس در توضیح چگونگی افزایش جمعیت جامعه ایران گفت: به طور کلی روندهای جمعیتی از قوانینی تبعیت می‌کنند و عوامل متعددی بر روی آن‌ها اثر دارند. بهبود شرایط زیست و کنترل مرگ‌ومیرها از طریق کنترل بیماری‌های واگیردار و تکنولوژی‌های جدید باعث شد تا جمعیت یکباره رشد زیادی بکند، که بخش عمده آن بر روی موالید بود. انسان‌ها با فراهم کردن شرایط بهداشتی، مرگ‌ومیر و موالید را کنترل کردند. در ایران نیز همین اتفاق افتاد که منجر به جوان شدن جمعیت گشت. درگذشته تعداد زیادی کودک به دنیا می‌آمد که بخش زیادی از آنان نیز زنده نمی‌ماندند. بدین ترتیب، ما جلوی مرگ‌ومیر را گرفتیم اما جلوی رشد جمعیت گرفته نشد و با جمعیتی فزاینده روبرو گشتیم. هنگامی که جمعیت زیاد شد مشکلاتی برای زندگی به وجود آمد که در نتیجه افراد به جای کنترل طبیعی به سمت کنترل عقلانی و اجتماعی جمعیت دست زدند.

وی ادامه داد: ابزارهای جلوگیری از زادوولد برای این کنترل عقلانی به میدان آمدند و همین سبب شد که پس از یک دوره رشد جمعیت، نوبت به عادی شدن نرخ جمعیت رسید. افزایش اولیه جمعیت اما پس از مدتی آثار خود را در هرم سنی برجای گذاشت؛ تعداد نوجوان‌ها زیاد شد و سپس به جوانان رسید و حالا نوبت به دوران میان‌سالی و سالمندی همان جمعیت زیاد رسیده است.

رشد 14 درصدی جمعیت در سال‌های اول انقلاب

معیدفر درباره عوامل موثر بر افزایش جمعیت ایران در دهه‌های 50 و 60 اظهار کرد: پس از انقلاب و جنگ عواملی سبب ایجاد همبستگی در جامعه و رشد جمعیت شدند. ما در سال‌های اول انقلاب با رشدی 14 درصدی در جمعیت روبرو شدیم. رشدی که آثار خود را گذاشت و حالا که جمعیت در مرز جوانی و میان‌سالی است پیش‌بینی می‌شود تا 10 سال دیگر به مرز کهن‌سالی برسد و در 20 سال آینده با رشد سالمندی روبرو شویم که امری طبیعی است.

این جامعه‌شناس با انتقاد از رویکردی که درباره افزایش جمعیت نسل جوان وجود دارد در ادامه تصریح کرد: مدام می‌شنویم که گفته می‌شود باید دوباره جمعیت زیاد شود تا تعادل ایجاد گردد. هرچند این راهکار مشکل ما را عقب می‌اندازد اما آن را حل نمی‌کند. با این راه‌حل مجدداً در آینده ما با پیک جمعیتی روبرو خواهیم شد که باز هم پس از عبور از دوره‌های مختلف زندگی به سالمندی خواهد رسید. این راه‌حل شبیه راه‌حلی است که در مورد بیکاری شاهد آن بودیم؛ برای آنکه بیکاری را به تعویق بیاوریم افراد را به دانشگاه فرستادیم، درحالی که این کار وضعیت را بدتر کرد. بنابراین ما باید به جای به تعویق انداختن مسائل اجازه دهیم که آن‌ها در سیستم اجتماعی تخلیه شوند.

معیدفر با تاکید براینکه باید خودمان را برای دوران میان‌سالی آماده کنیم اظهار کرد: ما باید آماده دوران افزایش سالمندی باشیم. همان‌گونه که کشورهای توسعه‌یافته در حال حاضر در حال دست و پنجه نرم‌کردن با این دوران هستند، ما نیز باید آماده باشیم تا پیک جمعیت در دوران میان‌سالی طی شود. نمی‌توان جلوی این پیک جمعیتی را گرفت، تنها باید اجازه دهیم تا تخلیه شود.

کشور ما توان ندارد!

عضو انجمن جامعه‌شناسی ایران در ادامه با طرح این سؤال که "اگر بخواهیم با افزایش مجدد جمعیت مشکل را حل کنیم، آیا امکانات آن را نیز داریم؟" اظهار کرد: کشور ما توان ندارد. مشکل کم‌آبی که اکنون درون آن هستیم، تنها یکی از مشکلات است. کارشناسان محیط زیست اعتقاد دارند که شرایط زیستی ایران برای جمعیت مشخصی ظرفیت دارد و همین‌حالا نیز فشار به محیط زیست بیش از توان کشور است. آیا با این ظرفیت تشویق به افزایش جمعیت اقدامی درست است؟ چه حال و چه آینده امکان روبرویی ما با قحطی و خشکسالی وجود دارد. افزایش جمعیت در حال حاضر با محیط زیست در تعادل قرار ندارد. مگر تا حدی در راه‌حلی که بازهم اشتباه است، و آن اینکه جمعیتی از کشور را برای زندگی در خارج از مرزها هدایت کنیم. بنابراین باید برخوردی تخصصی و همه‌جانبه با موضوع جمعیت کشور داشته باشیم.

دکتر سعید معیدفر با ذکر این نکته که برای افزایش جمعیت باید به نسل‌های جوانی آینده فکر کنیم و نه این نسل، ادامه داد: ما می‌توانیم به برخی جایگزین برای جمعیت برسیم، اما نه با جمعیت جوان فعلی. برنامه‌ریزی ما برای افزایش جمعیت باید برای متولدین دهه‌های بالاتر باشد. نسل جوان امروز که تاوان افزایش جمعیت دیروز را داده، باید کاهش جمعیت داشته باشد. اما باید نسل بعدی را برای افزایش جمعیت آماده کنیم. برای مثال باید محصلین فعلی مدارس، متولدین انتهای دهه هفتاد و دهه هشتاد، را نسبت به افزایش جمعیت توسط آن‌ها آگاه کنیم تا کم‌کم جمعیت جایگزین داشته باشیم.

هیچ آمادگی‌ای نداریم

این استاد دانشگاه در انتها تصریح کرد: آمادگی ما برای تجمیع جمعیت در دوران میان‌سالی در 10 الی 15 سال آینده هیچ است! ما در دقیقه آخر به یاد تصمیم‌گیری می‌افتیم. در حال حاضر مدام از بحران صحبت می‌کنیم، در حالی که زمانی که باید اقدامی برای بهبود شرایط زندگی جمعیت زیاد جوان می‌کردیم، نکردیم. در سال‌های اخیر ما بی‌توجه به جمعیت کشورمان، درگیر مسائل دیگر شدیم و مسائل جوانان را به حاشیه راندیم. همان‌گونه که در حال سیستم اجتماعی جوانان را تحت فشار قرار داده است، در آینده نیز باید شاهد همین فشار باشیم. تنها راه‌حل حاکم شدن عقلانیت در نظام حکومتی است، تا بتوانیم برای سالمندان برنامه‌ریزی کنیم. امیدواریم که نگاه کارشناسانه به سیستم‌های تصمیم‌گیرنده ما وارد شود تا نتیجه‌های بسیار منفی را برای دوران میان‌سالی در پیش رو شاهد نباشیم.